GAZETA POLSKA

Prenumerata w miejscu kwartalnie złp. 12 — miesięcznie złp. 4. Ner pojedynczy gr. 10.

N^RO 148

Prenumerata na prowincji z opłatą pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 4 Czerwca 1830 roku w Piątek.

WIADOMOSCI KRAJOWE i ZAGRANICZNE

KROLESTWO POLSKIE.

— *Dziekan wydziału prawa i administracji królewskiego Alexandrowskiego uniwersytetu.*

W wykonaniu §. 179 ustaw wewnętrznego urządenia tegoż uniwersytetu, podaje do wiadomości: iż po złożonym całokursowym publicznym examinie, otrzymali dnia 26 b. m. akademicki stopień *Magistra*: *a*) *Z prawa*: JPP. Ludwik Sliwowski, Jgnacy Goryszewski, Klemens Sajkiewicz. *b*) *Z prawa i administracji*: JP. Alexander Głębocki. *c*) *Z administracji*: JP. Franciszek Dzwonkowski. — Warszawa d. 28 maja 1830 r. — *Bandtkie.* — *Brodziński.* S.U.

— *Obwieszczenie.* — Którym podaje do publicznéj wiadomości: że excepcja w wsi Kraśnicy w powiecie i obwodzie Opoczyńskim, wdztwie Sandomierskiém położonéj, Wincentego Pawła dwóch imion Słupskiego i Franciszka Przyborowskiego dziedzicznéj, na prawne żądanie Antoniego Bąkowskiego, i na satysfakcję zaległych od summy 11,120 złp. kapitalnéj procentów po dzień 24 czerwca r. b. w ilości zł. 3337 gr. 18 wyrachowanych i należących się, sądownie zajęta, wydzierżawioną zostanie przez publiczną licytację w mieście Opocznie przed rejentem powiatu Opoczyńskiego Antonim Nałęcz Kraszkowskim i w kancellarji jego odbyć się mianą, na lat trzy od dnia 24 czerwca r. b. do dnia tegoż i mca 1833 r. Termin do odbycia téj licytacji oznaczonym został na dzień 30 czerwca r. b. cena rocznéj dzierżawy, od któréj licytacja rozpocznie się, wynosi zł. 202; każdy zaś chęć licytowania mający winien zaopatrzyć się w vadium w ilości zł. 50, o innych zaś warunkach, pod któremi wydzierżawienie to nastąpi, każdego czasu u rejenta ptu Opoczyńskiego chęć licytowania mający wiadomość powziąść mogą. — Opoczno dnia 21 maja 1830 r. — Leop. *Kłodnicki*, R. P. O.

Posiedzenie Sejmowe

Rapport ogólny Rady stanu.

(Dalszy Ciąg.)

(Wydział Sprawiedliwości.)

3) *Administracja depozytów.* — Kommissja sprawiedliwości w upłynionym pięcioletnim przeciągu czasu ciągle czuwała nad całością depozytów, nad zachowaniem, w administrowaniu ich funduszami przepisanego porządku, i nad regularném układaniem rachunków przez kassjerów depozytowych.

Ostateczne zaspokojenie depozytów pozostałych po sądach Pruskich, zostało już oznaczone trybunałom cywilnym przez skarb królestwa, w aktywach szarwarkowych.

Jednak zupełne zaspokojenie depozytów, tak po rządzie Pruskim jako i Austrjackim dotąd jeszcze nie nastąpiło.

Pożądany w téj mierze skutek zawisł: *a*) Od wynagrodzenia przez skarb królestwa, defektów depozytowych, wykrytych po urzędnikach Pruskich, który to przedmiot ostatecznie jeszcze nie jest ułatwionym. — *b*) Od zwrócenia przez rząd Austrjacki funduszów, wziętych z kass depozytowych i zaspokojenia innych pretensji do niego mianych, podług zasad stósownie do konwencji wiedeńskiéj z d. 17 (29) czerwca 1821 ułożonych, a wedle których ma nastąpić wzajemna extradycja, i zwrot depozytów między Królestwem Polskiém, a Austrją.

Właścicielom wylegitymowanym, z depozytów wszystkich trybunałów wydano w gotowiznie, w papierach za pieniądze idących i w aktiwach: w roku 1824 złt. 4,561,127 gr. 7½, w r. 1825 złt. 2,505,346 gr. 9, w r. 1826 złt. 5,278,576 gr. 2, w r. 1827 złt. 2,592,252 gr. 21, w r. 1828 złt. 3,924,340 gr. 16.

Przeciąg czasu po ustaniu rządów Austrjack. i Prusk., zrządził zmiany w osobach posiadających fundusze depozytowe. Jedni przenieśli się za granicę, o drugich życiu i pobycie nie ma wiadomości, niektórzy przelali swe prawa na innych, wreszcie przeszły też prawa na ich spadkobierców po części nieletnich, względem których osobne należy zachować ostrożności. — Takich szczegółowych pozycji majątkowych, które dały powód do nowych zatrudnień, było 4486, z tych ukończono 3983, pozostało zatém jeszcze do załatwienia tylko 503.

Depozyta przy sądach kryminalnych i poprawczych, lubo już z końcem roku 1823 były uporządkowane, jednak i w roku 1824 w niektórych szczegółach swéj regulacji stanowiły jeszcze dla kommissji sprawiedliwości przedmiot szczególniejszego dozoru.

Z rozpoczętych w r. 1823 rewizji tych depozytów, ukończoną została rewizja w sądzie poprawczym obwodu Radomskiego, a z rewizji w sądzie poprawczym obwodu Warszawskiego wydziału I, ta wynikła korzyść, że po spieniężeniu effektów odebranych obwinionym, do których pomimo wezwań nie zgłosili się właściciele, oddano do kassy kommissji wojewódzkiéj 11,824 złt. 18 gr.

Ustanowienie Banku Polskiego ważną w administracji depozytów sprawiło zmianę, wedle bowiem art. 11, 31, 40 i 46 postanowienia Waszéj Cesarsko-Królewskiéj Mo-

ści z d. 17 (29) stycznia 1828, wszelkie depozyta tak dawne jako i nowe, w trybunałach, u rejentów i innych urzędników znajdować się mogące, do banku przeniesionemi być powinny. Po ułożeniu zasad co do najdogodniejszego sposobu extradycji, uskuteczniono już przeniesienie depozytów z trybunałów handlowego i cywilnego wdztwa Mazowieckiego, niemniéj z sądu kryminalnego województw Mazowieckiego i Kaliskiego.

4) *Działania kommissji hypotecznych.* — W wykonaniu prawa sejmowego, o przywilejach i hypotekach z d. 20 kwietnia 1818 r. kommissje hypoteczne w dalszym ciągu swych działań, odbyły regulację hypotek w województwie Sandomierskiém w roku 1824 a w r. 1825 w województwie Krakowskiém.

Tak więc w całém królestwie ustalenie własności gruntowych prawem hypotecznym zamierzone, do skutku doprowadzone zostało.

5) *Dawne archiwa Polskie.* — Archiwa dawne Polskie, obejmujące dokumenta i akta prywatnych własności tyczące się, i wykazujące zarazem pochodzenie i prawa rodzin, nader ważnym są przedmiotem, tak dla ogółu kraju, jako i dla szczególnych familij.

Oceniając potrzebę ich uporządkowania, raczyłeś Wasza Cesarska-Królewska Mość na ten cel przeznaczyć oszczędzoną na etacie sądowym w roku 1825 summę złp. 46,865 gr. 5.

Kommissja sprawiedliwości w przekonaniu, że zamierzone uporządkowanie, łatwiéj do skutku przywiedzioném będzie, skoro archiwa każdego województwa po różnych miasteczkach porozrzucane, w jedno miejsce zebrane zostaną; uznała potrzebę: aby przedewszystkiém w obrębie każdego województwa wyszukaną była budowa w któréjby akta z tegoż województwa z przyzwoitą dogodnością i bezpieczeństwem umieszczone być mogły. — Przytém zajmowała się wyszukaniem osób, obeznanych z czytaniem charakterów, manipulacją akt dawnych i w ogóle zdolnych do uporządkowania archiwów.

W skutek tego dawne archiwa z województw Krakowskiego i Płockiego, zwiezione, i piérwsze w Kielcach, a drugie w Płocku, celem ich uporządkowania i dozorowania złożone zostały.

Dla akt dawnych wdztwa Lubelskiego, również urządzone zostało archiwum w Lublinie, do którego już znaczną część akt zwieziono.

6) *O postępie administracji.* — W roku 1824 kommissja sprawiedliwości uważając, że ukończenie mass konkursowych i likwidacyjnych pozostałych po sądownictwie Pruskiém i Austrjackiém doznaje zwłoki, i że takowéj zapobiedzby można, gdyby zachowywane postępowanie przy ułożeniu planów dystrybucyjnych, zmienione było w ten sposób: aby delegowany tylko gotowe fundusze między wierzycieli dzielił, wybór zaś innych funduszów samym wierzycielom najprzód koleją klass w jakiéj są umieszczeni, a następnie w każdéj klassie porządkiem numerów swych wierzytelności, był pozostawiony; wygotowała stosowny projekt, który przez namiestnika Waszéj Cesarsko-Królewskiéj Mości potwierdzonym został.

Skutkiem tego zmienionego postępowania jest: że już tylko, jak się wyżéj rzekło, 18 mass tego rodzaju do załatwienia pozostaje.

Aby sądownictwo pojednawcze nie było ogołoconém z sędziów pokoju, i aby mogło działać z skutkiem, jakiegoby dla dobra mieszkańców kraju życzyć należało postanowieniem swém z d. 16 (28) kwietnia 1825 roku polecił wiekopomnéj pamięci, poprzednik Waszéj Cesarsko-Królewskiéj Mości, radom wojewódzkim, wybieranie kandydatów na urzędy sędziów pokoju, co w roku 1825 nastąpiło, i nowo-mianowani sędziowie pokoju zaczęli urzędować.

W r. 1826, kommissja sprawiedliwości zaradzając brakowi pewnego miejsca na skład depozytów, w gotowiźnie, lub kosztownościach, których złożenia potrzeba często między stronami zachodziła, poleciła wszystkim trybunałom przyjmowanie namienionych przedmiotów do depozytu sądowego, w sposobie asserwatu, a pod d. 24 lipca 1827 wyjednała postanowienie rady administracyjnéj królestwa, przepisujące umiarkowane od powyższych depozytów opłaty na sprawienie xiąg i inne potrzebne wydatki depozytu.

Tak więc znajdują się w depozytach trybunałów, nietylko massy z dawnych rządów pozostałe, ale i te, które z przepisów kodexu teraz obowiązującego składają się, a które dotąd nie miały oznaczonego stałego miejsca.

Te wszystkie depozyta, jakkolwiek pod administracją sądową zostają, stopniowo do banku są wnoszone.

Postanowieniem Waszéj Cesarsko-królewskiéj Mości z dnia 6 (18) lipca 1826 r. dla zapobieżenia mnożącym się coraz bardziéj zaległościom w sądzie najwyższéj instancji, utworzony został drugi wydział, w tymże sądzie, i usunięte z organizacji zbyteczne, a rozwlekłe formalności.

W roku 1825, prawodawstwo krajowe znacznym uległo zmianom.

Z projektów przez deputację prawodawczą przygotowanych, i sejmowi przedstawionych, po otrzymaniu sankcji, zyskały moc prawa następujące ustawy: 1) Xięga I kodexu cywilnego królestwa Polskiego. Nowe to prawo zamierzało zastósować xięgę I kodexu cywilnego przed niém obowiązującą, do konstytucji i położenia kraju, i pogodzić przepisy prawa cywilnego z zasadami religijnemi.— 2) Prawo zmieniające przepis art. 530, xięgi II kodexu francuzkiego, o czynszach wieczystych. Kodex francuzki stanowiąc w art. 530, o czynszach wieczystych, z nieruchomości opłacanych, zastrzegł wolność wykupna takichże ciężarów. Przepis takowy był sprzeczny z znanym w naszym kraju Erbpachtem, nadającym prawo posiadania wieczyście nieruchomości, za opłatą ustanowionego kanonu, bez możności wykupienia onego, oraz innego rodzaju wieczystym czynszom. Ustawa zatém sejmowa przepisała, iż art. 530 kodexu nie stósuje się do czynszów lub dzierżaw wieczystych, jeżeli wykupno wyraźnie nie było zastrzeżoném. — 3) Prawo o przywilejach i hypotekach. Ponieważ ustawa sejmowa z r. 1818 zmieniająca tytuł 18 xięgi III kodexu cywilnego, ściągała się tylko do nieruchomości ziemskich większych i miast, w których trybunały zasiadają, przeto nieruchomości wiejskie mniejsze i po miasteczkach położone, pozostawszy pod przepisami kodexu francuzkiego, pozbawione były tych korzyści, jakie z ustalenia praw hypotecznych według ustawy sejmowéj wynikały, nadto z takiéj odmienności praw obowiązujących, co do jednych i drugich nieruchomości, wynikała trudność w urządzaniu stosunków majątkowych pomiędzy małżonkami i niepewność prawa wierzycieli. Ustawą przeto sejmową z d. 1 (13) czerwca 1825 r. rozciągnięta została dawniejsza ustawa sejmowa do wszelkich nieruchomości, z zuzupełnieniem prze-

pisów, jakie z doświadczenia w wykonaniu pierwszéj okazały się być potrzebnemi. — Prawo przechodnie. Dla zniesienia wszelkich wątpliwości, jakieby zachodzić mogły w zastósowaniu kodexu francuzkiego i nowych przez sejm uchwalonych powyższych ustaw, przy wszczynanych pomiędzy stronami sporach; prawo przechodnie oznaczyło pewną datę, od któréj nowe ustawy sejmowe obowiązywać mają; jakoteż przepisało zasady, służyć mające do rozwiązania kwestji, mogących być wnoszonemi o ważność związków małżeńskich przed ogłoszeniem I xięgi kodexu cywilnego królestwa Polskiego, zawartych lub prawomocnie wyrokami nierozwiązanych. — 5) Prawo zmieniające przepisy kodexu kryminalnego xięgi I i II o podpalaniu. Często zdarzające się w kraju naszym wypadki podpaleń, powodowały do obostrzenia kar na podpalaczy postanowionych, i dla tego ustawa sejmowa postanowiła karę śmierci na podpalaczy, z których winy w czasie pożaru człowiek życie utracił, i następnie w miarę większych lub mniéjszych skutków z podpalenia wynikłych, kary stopniowe na podpalających przepisała. (*Ciąg dalszy nastąpi.*)

Wiadomości Warszawskie.

— Pozawczoraj jako w dzień imienin J. C. M. Cesarzewicza W. X. Konstantego, tudzież imienin J. C. M. W. X. Heleny Pawłowny, i J. C. M. W. X. Konstantego Mikołajewicza, odbyło się w kościele metropolitalnym i w kaplicy zamkowéj nabożeństwo, w obec senatorów, posłów, władz cyw. i wojsk., które miały także zaszczyt składać J. C. M. życzenia swoje. Wieczorem oświecono miasto.

— N. Pan mianował biskupa Chełmskiego JX. Szumborskiego, senatorem królestwa Polskiego.

— J. K. M. następca tronu Pruskiego opuścił Warszawę dnia onegdajszego towarzysząc N. Cesarzowéj i królowéj w podróży do Szląska.

— Deputacja od izby poselskiéj złożyła pozaonegdaj N. Panu adres, jako przyjęła jednomyślnie wniosek względem wzniesienia pomnika wskrzesicielowi królestwa Polskiego, błogosławionéj pamięci cesarzowi Alexandrowi. Deputację składali: Walewski poseł ptu Skalbmierskiego, Gustaw hr. Małachowski poseł ptu Szydłowskiego, Łempicki deputowany okr. Opatowskiego, Złotnicki deput. okr. Sieradzkiego, hr. Niesiołowski poseł ptu Kaźmierskiego, Turski poseł ptu Płockiego, Słubicki poseł ptu Brzeskiego, Czarnocki deput. okr. Stanisławowskiego, Stanisław Małachowski poseł ptu Radzymińskiego i Augustowski poseł ptu Dąbrowskiego.

— Dnia wczorajszego członkowie Tow. Warsz. przyjaciół nauk, dawali dla pana Humboldta obiad w hotelu Angielskim.

— W czasie przejazdu swojego przez Poznań, J. K. Mść następca tronu Pruskiego, zwiedzał bibljotekę darowaną Poznaniowi przez hr. Raczyńskiego, i w pochlebnych wyrazach wynurzył uczucia swoje jéj założycielowi. Król Jmć Pruski wydał rozporządzenie: ażeby odtąd exemplarze wszelkich xiążek drukujących się w xięztwie Poznańskiém, które do bibljoteki publicznéj w Wrocławiu oddawano, na przyszłość do powyższéj bibljoteki Raczyńskich składane były.

— W d. 25 maja zgorzało miasteczko Golina w obw. Konińskim w wojew. Kaliskiém; spaliło się 137 domów i 4 ludzi utraciło życie. Blisko 240 rodzin zostaje bez przytułku.

— W Czersku pod rozwalinami starego kościoła parafjalnego, niegdyś na górze przeciw zamku będącego, znaleziono w tych dniach 6 urn, które w fundamenta grobu, w głębi do 4 łokci pod powierzchnią wmurowane były. Każda urna obejmowała małą ilość starożytnych popiołów; między któremi dostrzeżono znaczną ilość bardzo drobnych kostek jak się zdaje będących szczątkami ptastwa. Jednę z tych urn ofiarował znalazca uniwersytetowi tutejszemu, a przytém 30 sztuk drobnéj monety srebrnéj z czasów Zygmuntowskich i dawniejszych, oraz zupełny zbiór biletów skarbowych z roku 1794.

ROSSJA. — Z *Odessy d.* 7. (19.) *maja.* — Fregata turecka *Szerif Rezan*, na któréj w listopadzie roku zeszłego przybył tu Halil pasza, zawinęła znowu wczoraj do naszego portu z brygiem wojennym tureckim. Obadwa te okręty wezmą do Stambułu posłów tureckich, których się tu spodziewają na początku czerwca. Jeden z adjutantów Halil paszy i jeden z podsekretarzy, przybyli już do Odessy od 3ch lub 4ch dni.

— Główna kwatera naszego wojska w Turcji opuściła Burgas: depesze odebrane od wodza naczelnego datowane są z d'Erkecz (na szczycie Balkanów) z d. 26 kwietnia. Za kilka dni hr. Diebitsch Zabałkański przybędzie do Tiraspola dla odbycia kwarantanny. Twierdza tego miasta została przemieniona na szpital tymczasowy, a poźniéj i wszystka kwatera główna odprawi tamże czas kwarantanny.

AMERYKA. — *Z Nowego-Jorku d.* 19 *kwietnia.* — Podług listów z Hawanny trwały tam z powodu odkrytego spisku na wyspie Cuba, ciągłe aresztowania. Pomiędzy pojmanymi ma się znajdować niejaki Rojo, człowiek wielkiego wpływu przez swoje talenta, moc charakteru i wymowę. W listach tych jest mowa o związku który istniał w Cubie pomiędzy rokoszanami pod nazwiskiem *Czarny orzeł mexykański*; tudzież o zaprowadzeniu stałéj korrespondencji aż do Mexyku; z Mexyku i Haity spodziéwano się nadesłania wojska. Skoro to nadejdzie, ułożono wznieść chorągiew niepodległości i proklamować wolność niewolnikom, aby ich potém wezwać do obalenia rządu Hiszpańskiego.

ANGLJA. — *Z Londynu dnia* 23 *maja.* — Wczorajszy biulletyn o stanie zdrowia królewskiego donosi, że symptoma choroby są zawsze jednakie, król jednak przepędził noc nieco spokojniéj. Przybył tu xiąże Leiningen syn xiężny Kentu: — Z powodu polepszonego stanu zdrowia króla Jmci, członkowie rodziny królewskiéj, będą przyjmować u siebie towarzystwa, czego od wyjścia piérwszego biuletynu zdrowia, czynić zaprzestali. — Do Cowes zawinął okręt z St. Domingo; jego dowódca zapewnia, iż na téj wyspie spodziewano się napaści ze strony Hiszpanów i stosowne do odparcia czyniono wszędzie przygotowania. — Xiąże Klarencji jest słaby, a lubo nie wychodzi z pokoju, nie masz żadnego niebezpieczeństwa. — Dla xięcia Leopolda budują bardzo piękny powóz paradny. — Zmarłemu panu Tiernéj będzie postawiony pomnik w opactwie Westminsteru. Przyjaciele nieboszczyka zlecili zajęcie się tą pracą rzeźbiarzowi Westmacot młodszemu. — Bil o emancypacji żydów nie utrzymał się w parlamencie.

WIADOMOŚCI NAUKOWE.

O Izraelitach z powodu artykułu pana Zonaras, w N. 124 Pow. Dz. Kr.

— W artykule moim w Gazecie Polskiéj Nro 114 umieszczonym, dowiodłem historycznie, że chrześcjanie swoję języka hebrajskiego znajomość winni są uczonym Izraelitom. Powiedziałem także, że potrzebne do gruntownego zrozumienia hebrajszczyzny, sposoby jedne jak np: arabczyzna, od Izraelitów pierwéj aniżeli od chrześcjan używanemi były; drugie jak np. Talmud i pisma rabiniczne prawie tylko Izraelitom przystępu udzielały. Stąd wnioskowałem sobie, że Zonaras niesłusznie utrzymuje, jakoby rabinistom słów hebrajskich znaczenie było obcém. Pochlebiam sobie, że każdy bezstronny wyżéj wzmiankowanego artykułu czytelnik, cokolwiek tam jest cytowanego, nie za próżne wystąpienie z cudzą erudycją ale za niezbędnie na poparcie mojego twierdzenia potrzebne uważać będzie. Tak nazwany Zonaras ciągle obstaje przy swojém widzimi się. Przyznaje on wprawdzie, że do XVI wieku filologji pole było z pomyślnym skutkiem od Izraelitów uprawiane; ale od tego czasu sądzi on, że badanie języka stało się u Izraelitów terra incognita: Zonaras przebaczy, jeżeli mu śmiało powiem, że on również pożyczonéj użył erudycji, z tą tylko różnicą, że moja tam przytoczona erudycja była przed zastosowaniem przezemnie zgłębioną tak, że jéj sam Zonaras prawdę przyznaje; on zaś niewolniczo Geseniusza się trzymał. Geseniusz powiada w historji języka hebr. str. 105. »Zpoczątkiem XVI wieku przeszedł zwyczaj uczenia się języka hebr. od Izraelitów do chrześcjan, a Izraelici, którzy z swym Eliaszem Lewitą najwyższego doszli byli stopnia, odtąd, *że tak powiem* w tył się cofać zaczęli.« Geseniusz który wierny jest swemu powołaniu, i który razem dla potomności tak korzystnie pracuje, nie przepędził zapewnie swego czasu nad czytaniem Talmudu i jego komentarzów, nie może przeto sądzić o językowéj znajomości rabinistów, którzy nie mając tego co Lewita szczęścia, zyskania chrześcjan przyjaźni, nie uwiecznili swych imion w historji literatury. Ileż dowodów gruntowne znajomości wspomnionego języka i umysłowego ukształcenia nie daje nam Rabi Lipman, żyjący w roku 1616, w swoich objaśnieniach Myszny! Ileż śladów gruntownéj języka hebrajskiego znajomości nie znachodzimy w pismach nieznanych chrześcjanom rabinistów? Czyż zamiaru wychowania, który Rabi Sabati Hurwitz r. 1690 żyjący, w swoich współwyznawcach ukształcenionym widzieć pragnie, nie poprzedza wielkie o ukształceniu wyobrażenie! (1) Mógłbym wiele jeszcze tego i następnego wieku przytaczać rabinów, ale zjawienie się na końcu XVII wieku, wielkiego badacza i poety hebrajskiego Luzatti, jest dość wymownym dowodem, że krytyka i filologja jeszcze u Izraelitów nie wygasły. Przystąpmy teraz do wieku XVIII. Wiek ten zaszczycił Izraela plemie wydaniem wielkiego męża Mendelsohna. Sławny ten filozof wiele wpływał na oświecenie swoich współwyznawców, co mu wszyscy przyznają. Lecz komuż nie jest wiadomo, iż ukształcenie swoje winien jest polskiemu Izraelicie, imieniem Izrael Moses? Ileż literatura hebrajska w tym wieku nie nabrała poloru! Wyborna Moseida Hartwiga Wesseli, wielkiego użytku pismo perjodyczne w hebrajskim języku przez towarzystwo Izraelitów r. 1780 wydane, i mnóztwo innych pism użytecznych, są płodami tego wieku. Pocieszającą bardzo dla polskich Izraelitów jest wzmianka o gorliwości naukowéj, która się w tenczas między nimi czuć dawała. Maymona męża wielkiego prowadziła chęć nauk do Berlina. Salomon Dubno wypracował jednę część komentarza do tłómaczenia Mendelsohna 5ciu xiąg Mojżesza. Izaak Satonów pisał słownik hebrajsko-niemiecki i wiele innych użytecznych dzieł w czystéj hebrajszczyznie. Benzew z Krakowa, wydał hebrajską grammatykę, która klassyczną zyskała powagę dającą jéj razem pierwszeństwo nad grammatyką Lewity. Tenże sam wydał także słownik hebrajsko-niemiecki i niemiecko-hebrajski i inne szczególniéj dla młodzieży bardzo użyteczne pisma. Szczęśliwe to zachęcenie tak było skuteczném, że jeszcze dziś znaczna część ludu, a zwłaszcza młodzież, jest niém ożywioną. I dopiéro przed 9cią laty utworzyło się towarzystwo, które się trudni wydaniem użytecznego bardzo pisma pod imieniem «Bekura Haithim« i którego członkami powiększéj części są polscy Izraelici. Pisma Lettrisa w r. 1826 wydane, zawierające przy wielu jego oryginalnych hebrajskich, wiele téż z obcych języków tłómaczonych poezji, mieszczą w sobie w każdym niemal wiérszu wielką języka znajomość i delikatny smak swego autora. Co większéj godne uwagi, jest, że ci nawet, którzy całkiem, jak mi się zdaje, oddychają duchem rabinizmu, co mówię? sami nawet niektórzy rabini gruntowną hebrajszczyzny posiadają znajomość. Szczególniéj proza hebrajska na tak wysokim teraz stoi stopniu, na jakim za czasów Kimchi nie stała.

Ta krótka historja języka hebrajskiego od 1600 do 1830, okaże Zonarasowi, jakim błędem trąci jego zdanie obstające przy tém, że od Zalkinda Hurwitza, który w r. 1810 umarł, nie było i nie ma miłośnika literatury hebrajskiéj. Może Zonaras mnie zapyta, jeżeli skreślona przezemnie tu historja, jest prawdziwą, gdzież są ślady jéj skutków, które najkonieczniejszym są warunkiem każdéj historji? czemuż nie macie takich szkół jakie w Tyberjuszu? słyszę pytającego się Zonarasa. Lecz mój panie Zonarasie! gdybym ja za przykładem niektórych recenzentów chciał bydź dowcipnie uszczypliwym i obrażającym, pytanie to podałoby mnie pomyślną do tego okoliczność. Ale podług mojéj zasady, musimy, chcąc innym zdań naszych udzielić (co istotnym powinno bydź każdego recenzenta zamiarem), zdrowéj tylko loiki prawidła zachować i nie wychodzić za obręb przyzwoitości. Zonaras wie zapewnie, iż zatrudnienia szkoły Tyberyjskiéj różne i w różnych czasach były.

a) Zatrudniano się tam zbieraniem i skreśleniem ustnych faryzejskich podań, które nakoniec od Judy świętego roku 190 albo 200 ery Ch. zredagowane były.

b) Porównywali oni różne biblji manusksypta, sądzili o różnych czytania sposobach i rzadkie wyjątki naznaczali.

(*Dokończenie jutro.*)

(*) Chciał on, żeby gruntowna nauka Biblji poprzedzała naukę Talmudu.

W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO I KOMP. PRZY ULICY ŻABIEJ Nr. 472.

DODATEK.

DODATEK do Nru 148 GAZETY POLSKIEJ z r. 1830.

— *Dyrekcja szczegółowa towarzystwa kredytowego ziemskiego województwa Sandomierskiego.*

Podaje do publicznéj wiadomości, iż w imieniu Towarzystwa kredytowego ziemskiego działając, wypuszcza wtrzechletnią dzierżawę dobra ziemskie Gołoszyce niższe z przyległościami i przynależytościami w powiecie i obwodzie Opatowskim, województwie Sandomierskiém położone, własnością Macieja Jagnińskiego będące, w dniu 24 czerwca r. b. poczynającą się, a w dniu tymże i miesiącu 1833 r. kończyć się mającą, a to za zaległości raty grudniowéj r. z. i następnych stosownie do art. 86 prawa sejmowego, pod następującemi warunkami. Licytacja odbywać się będzie na posiedzeniu dyrekcji szczegółowéj towarzystwa kredytowego ziemskiego wdztwa Sandomierskiego, w domu Radzimińskiéj przy ulicy Rynek w Radomiu pod Nrem policyjnym 39, hypotecznym 19 stojącym, dnia 22 czerwca r. b. w godzinach rannych od godziny 10 poczynając.

1) Utrzymujący się przy dzierżawie, obowiązany będzie bez żadnego zwrotu ponosić rok rocznie opłaty do gruntu przywiązane, w myśl art. 41 prawa hypotecznego, tudzież ciężary wieczyste stosownie do art. 44 tegoż prawa. *a*) Ofiary zł. 458 gr. 22. — *b*) Liwerunku dworskiego zł. 178 gr. 17. — *c*) Liwerunku gromadzkiego zł. 112 gr. 8. — *d*) Dymowego zł. 105. — *e*) Szarwarku zł. 51. — *f*) Składki ogniowéj zł. 26 gr. 26; ponosić również będzie wszelkie ciężary gruntu i służby publicznéj.

2) Przed objęciem dóbr w possesją, a najdaléj w dniach 3ch zapłaci do kassy obwodu Opatowskiego podatki zaległe w ilości zł. 1585 gr. 16 i dowód tego kwity, że skarb zupełnie zaspokojony został, dyrekcji szczegółowéj okaże.

3) Złoży zaraz dnia następnego po przybiciu i utrzymaniu się przy dzierżawie, całkowitą zaległość towarzystwu z kosztami i karami jako to:

a) Ratę grudniową r. z. . .	złp.	506	gr. 11
b) Karę od tejże za miesiąc 1 po ½ od sta	—	2	— 17
c) Za miesięcy 6 po jednemu od sta	—	30	— 24
d) Ratę czerwcową r. b. . .	—	511	— 15
e) Karę od tejże za miesiąc jeden .	—	2	— 17
f) Forszusu	—	8	— —
g) Koszta obwieszczeń o wydzierżawieniu, przybliżenie . . .	—	150	— —
h) Koszta wprowadzenia nowego dzierżawcy w posiadanie . .	—	150	— —
Razem	złp.	1371	gr. 24

4) Każdy chęć licytowania mający złoży na vadium w monecie brzęczącéj zł. 700, które onemuż w cenie dzierżawnéj roku pierwszego possessji dóbr potrąconemi zostaną, jeżeli warunkom dzierżawy zadosyć uczyni. W przeciwnym zaś razie vadium to służyć będzie na pokrycie kosztów i szkód, jakieby z niedotrzymania warunków wyniknąć mogły.

5) Przyjmie obowiązek dalszego wnoszenia regularnie opłat towarzystwu przypadających, każdego 1 grudnia i 1 czerwca zł. 511 gr. 15, a zatém w ciągu swéj possessji nie rachując raty grudniowéj r. z. i czerwcowéj r. b. któr już w ogólnéj zaległości w punkcie 3 są zamieszczone zapłaci jeszcze podobnych rat pięć.

6) Odda dobra po wyjściu dzierżawy w takim stanie w jakim je odbierze.

7) Zrzecze się wszelkich pretensji z ca u dzierżawy za jakiekolwiek bądź nakłady gruntowe, tudzież za nieodebranie dóbr w przyzwoitym stanie, bądź z jakiegokolwiek innego tytułu.

8) Dzierżawca za wszelkie uchybienia opłat towarzystwu przypadłych, poddaje się exekucji administracji towarzystwa, i wszystkie spory wyniknąć mogące z tytułu dzierżawy, nie do sądu iść mają, lecz rozstrzygane będą w drodze administracyjnéj przez władze towarzystwa.

9) Jeżeli nakoniec nikt z licytujących nie przyjmie warunków powyższych, przybicie nastąpić nie będzie mogło, coby zaś wyżéj licytujący postąpili, płacone będzie w dwóch półrocznych ratach dziedzicowi, lub komu z prawa wypadnie. — W Radomiu dnia 13 maja 1830 r. — Prezes, J. *Horoch*. — Pisarz, *Januszewicz*.

Dyrekcja szczegółowa towarzystwa kredytowego ziemskiego województwa Sandomierskiego.

Podaje do publicznéj wiadomości, iż w imieniu towarzystwa kredytowego ziemskiego działając, wypuszcza w trzechletnią dzierżawę dobra ziemskie Stoki składające się z dóbr Stoki w powiecie Soleckim, z jednéj czwartéj części wsi Borya w tymże powiecie, i dóbr Bogusławice w powiecie Radomskim województwie Sandomierskiém położone, własnością WW. Pieniążków będące, w dniu 24 czerwca r. b. poczynającą się, a w dniu tymże i miesiącu 1833 r. kończyć się mającą, a to za zaległości raty grudniowéj r. z. i następnych stosownie do art. 86 P. S. pod następującemi warunkami. Licytacja odbywać się będzie na posiedzeniu dyrekcji szczegółowéj towarzystwa kredytowego ziemskiego województwa Sandomierskiego w domu Radzimińskiéj przy ulicy Rynek w Radomiu pod Nr policyjnym 39, hypotecznym 19, stojącym, dnia 22 czerwca r. b. w godzinach rannych od godziny 10 poczynając.

1.) Utrzymujący się przy dzierżawie obowiązany będzie bez żadnego zwrotu ponosić rok rocznie opłaty do gruntu przywiązane w myśl art. 41 prawa hypotecznego, tudzież ciężary wieczyste stosownie do art. 44 tegoż prawa.

Z dóbr Stoki: *a*) Ofiary zł. 332 gr. 14. — *b*) Liwerunku dworskiego łącznie z Rudą Kościelną. — *c*) Liwerunku gromadzkiego. — *d*) Dymowego zł. 210. — *e*- Szarwarku zł. 72.

Z dóbr Borya C. *f*) Ofiary zł. 182 gr. 27. — *g*) Liwerunku dworskiego zł. 129 gr. 15. — *h*) Liwerunku gromadzkiego zł. 39 gr. 17. — *i*) Dymowego zł. 102 gr. 11. — *k*) Szarwarku zł. 82. — *l*) Składki ogniowéj zł. 84 gr. 18.

Z dóbr Bogusławice: *ł*) Ofiary zł. 399 gr. 6. — *m*) Liwerunku dworskiego zł. 399 gr. 14. — *n*) Składki ogniowéj zł. 51. — *o*) Za dzienniki wojewódzkie zł. 12. — *p*) Gromada szarwarku zł. 88. — *q*) Liwerunku gromadzkiego zł. 342 gr. 22. — *r*) Podymnego zł. 199 gr. 15.

Ponosić również będzie wszelkie ciężary gruntu i służby publicznéj.

2.) Przed objęciem dóbr w possessją a najdaléj w dniach trzech zapłaci najprzód do kassy obwodu Opatowskiego podatki zaległe z dóbr Stoki zł. 68 gr. 19 z dóbr Borya C zł. 257 gr. 28, tudzież do kassy obwodu Radomskiego z dóbr Bogusławice zł. 584 gr. 8 i w dowód tego kwity że skarb zupełnie zaspokojony został, dyrekcji szczegółowéj okaże.

3.) Złoży zaraz dnia następnego po przybiciu i utrzymaniu się przy dzierżawie, całkowitą zaległość towarzystwu z kosztami i karami jako to:

a) Ratę grudniową r. z. —	zł.	740	gr.	13.
b) Karę od tejże po $\frac{1}{2}$ od $\frac{0}{0}$ za miesiąc 1	zł.	8	gr.	28.
c) Za miesięcy 6 po jednemu od sta	zł.	107	—	—
d) Ratę czerwcową r. b. —	zł.	1782	gr.	15.
e) Karę od téjże za miesiąc 1 po $\frac{1}{2}$ od $\frac{0}{0}$	zł.	8	gr.	28.
f) Forszusu na posłańca —	zł.	8	—	—
g) Koszta obwieszczeń o wydzierżawieniu, przybliżenie — —	zł.	150	—	—
h) Koszta wprowadzenia nowego dzierżawcy w posiadanie — —	zł.	200	—	—
Razem	zł.	3005	gr.	24.

4.) Każdy chęć licytowania mający złoży na vadium w monecie brzęczącéj zł. 1500 które onemuż w cenie dzierżawnéj roku piérwszego possessji dóbr potrąconemi zostaną, jeżeli warunkom dzierżawy zadosyć uczyni, w przeciwnym zaś razie vadium to służyć będzie na pokrycie kosztów i szkód jakieby z niedotrzymania warunków wyniknąć mogły.

5.) Przyjmie obowiązek dalszego wnoszenia regularnie opłat towarzystwu przypadających każdego 1 grudnia i 1 czerwca po zł. 1782 gr. 15 a zatém w ciągu swéj possessji nie rachując raty grudniowéj r. z. i czerwcowéj r. b. które już w ogólnéj zaległości w punkcie 3cim są zamieszczone, zapłaci jeszcze podobnych rat pięć.

6.) Odda dobra po wyjściu dzierżawy w takim stanie w jakim je odbierze.

7.) Zrzecze się wszelkich pretensji z czasu dzierżawy za jakiekolwiek bąć nakłady gruntowe tudzież za nieodebranie dóbr w przyzwoitym stanie bąć z jakiegokolwiek innego tytułu.

8.) Dzierżawca za wszelkie uchybienia opłat towarzystwu przypadłych, poddaje się exekucji administracji towarzystwa i wszystkie spory wyniknąć mogące z tytułu dzierżawy nie do sądu iść mają, lecz rozstrzygane będą w drodze administracyjnéj przez władze towarzystwa.

9.) Jeżeli nakoniec nikt z licytujących nie przyjmie warunków powyższych, przybicie nastąpić nie będzie mogło; coby zaś wyżéj licytujący postąpili, płacone będzie w dwóch półrocznych ratach, dziedzicowi lub komu z prawa wypadnie. — W Radomiu dnia 17 maja 1830 r. — Prezes J. *Horoch*. — Pisarz *Januszewicz*.

— Dyrekcja szczegółowa towarzystwa kredytowego- ziemskiego województwa Sandomierskiego.

Podaje do publicznéj wiadomości, iż dobra ziemskie Mazowszany i Kotarwice z przyległościami i przynależytościami, w powiecie i obwodzie Radomskim wdztwie Sandomierskiém położone, towarzystwu kredytowemu ziemskiemu zastawione, na satysfakcją zaległych, należytości towarzystwu przypadających w moc art. 86 i 87 P. S. w d. 1(13) czerwca 1825 roku zapadłego, w trzechletnią dzierżawę poczynając od dnia 24 czerwca r. b. do tegoż dnia 1833 r. przez publiczną licytację na posiedzeniu dyrekcji szczegółowéj towarzystwa kredytowego ziemskiego województwa Sandomierskiego w domu Radzimińskiéj przy ulicy Rynek w Radomiu pod Nro policyjnym 39 a Nro hipotecznym 19 stojącym, dnia 22 czerwca r. b. w godzinnach rannych, poczynając od godziny 10 odbyć się mającą, więcéj dającemu i przybicie otrzymującemu, wypuszczone zostaną pod warunkami następującemi:

1) Każdy chęć licytowania mający złoży na vadium w monecie brzęczącéj złp. 600, które onemuż w cenie dzierżawnéj roku pierwszego posessji dóbr potrąconemi zostaną, jeżeli warunkom dzierżawy zadosyć uczyni; w przeciwnym zaś razie vadium to służyć będzie na pokrycie kosztów i szkód, jakieby z niedotrzymania warunków wyniknąć mogły.

2) Utrzymujący się przy dzierżawie obowiązany będzie bez żadnego zwrotu ponosić opłaty rok rocznie do gruntu przywiązane w myśl art. 41 prawa hypotecznego, tudzież ciężary wieczyste stósownie do art. 44 tegoż prawa.

a) Ofiary 24 grosza	zł. 308	
b) Liwerunku dworskiego	zł. 339 gr. 21	
c) Składki ogniowéj	zł. 181 gr. 15	
d) Za Dziennik wdzki	zł. 12	
Gromady:		Razem zł. 841 gr. 6
e) Szarwarku	zł. 130	
f) Liwerunku gromadzkiego	zł. 157 gr. 6	
g) Podymnego	zł. 241 gr 15	zł. 528 gr. 21
		Razem zł. 1369 gr. 27

i inne ciężary uprzywilejowane.

3) Przed objęciem dóbr w possessją, a najdaléj w dniach 3ch po odbytéj licytacji, zapłaci do kassy obwodu Radomskiego, podatki zaległe w ilości zł. 549 gr. 24 i w dowód tego kwity, że skarb zupełnie zaspokojony został, dyrekcji szczegółowéj okaże.

4) Złoży zaraz dnia następnego po przybiciu i utrzymaniu się przy dzierżawie całkowitą zaległość towarzystwu z kosztami i karami, niemniéj ratę czerwcową r. b. albo raczéj w ogóle zapłaci summę złp. 1285 gr. 16 przez przybliżenie wyrachowaną.

5) Przyjmie obowiązek dalszego wnoszenia regularnie opłat towarzystwu przypadających każdego 1 grudnia i 1 czerwca złp. 570, gr. 12, a zatém w ciągu swéj dzierżawy pięć rat podobnych opłaci, nie rachując w to raty czerwcowéj r. b. która już w ogólnéj zaległości w punkcie 4 warunków ustanowionéj, wrachowaną znajduje się.

6) Odda dobra po wyjściu dzierżawy w takim stanie, w jakim je odbierze.

7) Zrzecze się wszelkich pretensji z czasu dzierżawy, za jakiekolwiekbąć nakłady gruntowe, tudzież za nieodebranie dóbr w przyzwoitym stanie, bąć z jakiegokolwiek innego tytułu.

8) Dzierżawca za wszelkie uchybienia opłat towarzystwu przypadłych, poddaje się exekucji administracji towarzystwa, i wszystkie spory wyniknąć mogące, z tytułu dzierżawy, nie do sądu iść mają, lecz rozstrzygane będą w drodze administracyjnéj przez władze towarzystwa.

9) Jeżeli nakoniec nikt z licytujących nie przyjmie warunków powyższych, przybicie nastąpić nie będzie mogło, coby zaś wyżéj licytujący postąpili, płacone będzie w dwóch półrocznych ratach dziedzicowi, lub komu z prawa wypadnie. — W Radomiu d. 20. maja r. 1830. — Prezes, J. *Horoch*. Pisarz, *Januszewicz*.